

N:o 205.

Af herr **E. Beckman**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om revision af riksdagsordningens valbestämmelser m. m.

Vid 1891 års riksdag framlade jag i två särskilda motioner dels ett förslag till vallag, dels en hemställan om vissa stadganden att intagas i riksdagsordningen, allt i syfte att trygga valförrättningen vid val till Riksdagens Andra Kammare och att undanröjda det nu rådande osäkerhetstillstånd, hvarigenom valmännens rättigheter äfventyras i följd af oklara och olämpliga valföreskrifter eller valförrättares missförstånd och försummelser.

Endast ett bland de föreslagna stadgandena vann båda kamrarnes bifall. Såsom hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antogs nemligen följande tillägg till § 25 riksdagsordningen:

»Äro valsedlar till större antal än hälften ogilda och finnes det inverka på valets utgång, varder nytt val anställt.»

Genom en sådan bestämmelse undanrödjes visserligen ytterligare en betänklig oegentlighet utöfver dem, som blifvit aflägsnade genom den 1888 vidtagna ändring i riksdagsordningens § 19, enligt hvilken för valbarhet ej vidare erfordras att under minst ett år hafva egt valrätt inom valkretsen.

Men många anledningar till berättigadt missnöje med gällande bestämmelser kvarstå allt fortfarande, och tillåter jag mig att i detta afseende hänvisa till den utredning, som lemnats i min motion om vallag, n:o 2 vid 1887 års senare riksdag, liksom ock till motionen n:o 1 rörande samma fråga år 1891.

I hufvudsak anslutande mig till den vid mina nyssnämnda motioner fogade motivering, vill jag här blott i största korthet göra några erinringar.

Att en revision af riksdagsordningens valbestämmelser är af behofvet påkallad, borde knappast af någon kunna på allvar bestridas.

I främsta rummet gäller detta riksdagsordningens stadganden om sjelfva valrätten. Ännu qvarstår det s. k. »streckets» orättvisa, som dömer myndige medborgare till politisk omyndighet endast på den grund, att de äro fattige. Att sådant i längden icke kan fortfaara, derom är jag lifligt öfvertygad. I alla händelser lär väl en rösträttsreform, som i någon mån lossar de snäfvade banden, vara nära förestående. Förslag både om en långt gående och om en mindre omfattande utsträckning af rösträtten föreligga till Riksdagens pröfning.

Alldeles oberoende af den uppfattning, man må hysa om sagda reforms utsträckning och sannolikheten för dess snara genomförande, borde man kunna enas att göra hvad som genom lagstiftningen kan göras för att valen må ge ett korrekt uttryck af valmännens önskningsar. Valrättens tryggande ligger lika mycket i allas intresse, hvilken politisk åskådning de må hylla. Det är icke för någon ett uppbyggligt skådespel att valprocesser anställas om representanternas platser, och det är i högsta grad stridande mot vår författnings anda att icke så sällan domstolen, i stället för valkorporationen, tillsätter riksdagsman. Och försöken att genom »lagliga» spetsfundigheter omintetgöra valmansmajoritetens vilja minska säkerligen i allmänhetens ögon allvaret af valet till det mest ansvarsfulla liksom ock det mest hedrande förtroendeuppdrag, som af medborgare kan gifvas.

För min del hyser jag fortfarande den öfvertygelsen, att det mest praktiska sättet för våra valförhållandens ordnande vore ej blott en revision af grundlagen, utan ock stiftandet af en särskild *vallag*. Lika naturligt som det är att lagstiftaren med grundlags helgd omhägnar de viktigaste stadgandena rörande valrätt, valbarhet och äfven sjelfva valhandlingen, lika uppenbart förefaller det mig att en mängd både för valmännen och valförrättaren högst nödiga föreskrifter icke äro af den betydelse, att de förtjena en plats i en sådan urkund som grundlagen. När riksdagsordningen antogs, sökte man att undgå olägenheten af allt för många detaljers införande i grundlagen, icke genom den nära till hands liggande utvägen att, i likhet med ett flertal konstitutionella stater, jemte grundlagen stifta en vallag, utan dels genom en beklaglig knapphändighet, dels genom en i vissa afseenden mindre lycklig hänvisning till kommunallagarna. En framstående kännare af våra grundlagar har om detta något lättvindiga tillvägagående yttrat, att man derigenom »visserligen kom ifrån saken, men *huru* man kom ifrån den, synes vederbörande icke hafva tagit i betraktande.»

Min uppfattning rörande lämpligheten af en särskild vallag har emellertid icke lyckats att vinna gehör inom riksdagen. Man tyckes visserligen hysa betänklighet mot att belamra grundlagen med alla de detaljbestämmelser, som kunna vara behöfliga, men man synes hellre vilja undvara dem än att för närvarande våga sig på stiftande af en särskild lag, der dessa bestämmelser kunde inflyta.

Vid sådant förhållande har jag — ehuru jag föreställer mig, att förr eller senare behovet af en vallag skall befinnas oafvisligt — trots det vara lämpligt att bringa under Riksdagens ompröfning ett förslag, åsyftande en revision af riksdagsordningens bestämmelser i afseende på sättet för valens kungörande och förrättande, valprotokolls insändande, röstlängds giltighet, och dylikt. Jag anser mig så mycket hellre böra göra en sådan hemställan, som Andra Kammaren 1891 med stor majoritet biföll en i sådant syfte afgifven reservation vid konstitutionsutskottets utlåtande med anledning af mitt då framlagda förslag om vallag. Dertill kommer att utskottets majoritet i motiveringen till sitt afstyrkande utgick från den uppfattning att »oegentligheterna» icke varit af den beskaffenhet, att de, i den mån de skulle anses påkalla förändrade stadganden, *ej skulle kunna utan stor svårighet afhjelpas* genom förändringar, förtydliganden eller fullständigande i vissa bestämda afseenden af de bestämmelser, som nu ordna valförhållandena.

Med anledning af hvad jag här anfört, tillåter jag mig — under anhållan att konstitutionsutskottet, ifall det gillar motionens syfte, ville åt förslaget till skrifvelse gifva den form, utskottet kan finna lämpligt — hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta företaga en revision af riksdagsordningens valbestämmelser och för Riksdagen framlägga de förslag, som deraf kunna föranledas.

Stockholm den 10 februari 1893.

Ernst Beckman.